

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Антоанета Николова-Георгиева,

ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград

относно дисертацията на **Антония Начева**

на тема **„КОНЦЕПЦИЯТА АНАНДАМАЯ КОША СПОРЕД АДИ
ШАНКРА АЧАРЯ“**

придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление: 2.1. Филология, Докторска програма
„Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия“
(Индийска литература и култура)

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Антония Начева е редовен докторант към катедра „Класически Изток“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Тя има богата и разнообразна биография, свидетелстваща за една търсеца личност, която иска да достигне до самите основания на мирозданието, изследвайки го в дълбочина в плана на материята като магистър по фин органичен синтез, но също така опитвайки се да достигне и до дълбините на психичното като изследовател на индийската култура както в аспекта на теорията, така и на йогийската практика. Различните страни на нейните интереси удачно са съчетани в преподавателската ѝ дейност като учител по природонаучни дисциплини и преподавател по йога. Дейностите ѝ до голяма степен потвърждават идеята за единство на микрокосмос и макрокосмос, залегнали в основите на индийската култура, а представената дисертация удачно синтезира интересите на докторантката, обговаряйки по нестандартен начин именно тази тема.

Дисертацията е с обем от 365 страници, състои се от увод, пет глави и заключение. Библиографията обхваща 178 заглавия, от които 14 са на български автори.

Авторефератът, който е с обем от 47 страници, адекватно и в пълнота представя тезите, съдържанието, основните резултати, изводите и приносните моменти.

Докторантката има 6 публикации по темата, с което изпълнява и надхвърля минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ.

2. Научни приноси

Дисертацията е посветена на една малко изследвана в България тема, а именно концепцията за анандамая коша и то така, както е представена от един от най-видните индийски мислители, Шанкара.

В увода докторантката ясно представя целите и задачите, предмета и обекта на изследването, посочва какви изследователските методи ще използва. Много добро впечатление прави обстойния преглед на наличните изследвания, открояването на техните резултати и насоките на новаторство в предлаганата разработка. Ясно е открито и мястото на българските изследователи, което поставя изследването в контекста на един все по-утвърждаващ се принос на българската индологична школа.

Първа глава е посветена на представяне на живота на Шанкара в пресечната точка на историческо и легендарно. Задълбочено и диалогично са разгледани различните становища за точното датиране на живота му, както и за авторството на приписваните му произведения. Изясняването на трудовете с безспорно авторство е необходимо с оглед на техния анализ, който докторантката предприема в следващите глави.

Втора глава анализира етимологията и семантичната история на понятията *ананда* и *коша* според корпусите на Ригведа, Атхараведа,

Самаведа, Брахманите, основните Упанишади, Брахмасутра и Бхагавадгита. В тази глава се дават изключително ценни сведения за употребата на термините в посочените произведения и се правят обосновани изводи за тяхното изконно значение, което по-нататък ще послужи на докторантката за задълбочен анализ на становището на Шанкара. Анализът на концепта панчакоша от първата му поява във ведическите текстове до използването му в дискурса на веданта също дава възможност за обосноваване на изводите в дисертацията. Подробно е представено и виждането за коша в коментарите на Шанкара върху Чхандогя упанишад, Таиттирия упанишад, Мандукя карика, Брихадараняка упанишад и Брахмасутра.

Трета глава е най-обстойната. В нея детайлно е анализирана концепцията за анандамая коша съгласно коментарите на Шанкара към Таиттирия упанишад. Много акуратно са представени и осмислени методите на екзегезис, използвани от Шанкара, и е показано как те са използвани в коментарите му към всеки стих от трите части на произведението. Авторката прави сравнение и анализ на различни западни преводи на коментарите на Шанкара, като дава и обяснява и своето становище, за да изясни нюансите на смисъла и да подкрепи тезата си както за стила на Шанкара, така и за неговите идеи.

Четвърта глава по подобен компетентен и аргументиран начин разглежда концепта за анандамая коша в коментарите на Шанкара върху темата „Блаженият“ от Брахмасутра на Бадараяна.

Петта глава поставя темата за анандамаякоша в контекста на цялостното разбиране за панчакоша или петте вместилища на аза според адваита веданта на Шанкара. В тази глава, въз основа на анализите и коментарите от предишните глави, основните идеи на дисертацията са развити в най-голяма пълнота.

Всяка глава завършва с представяне и систематизиране на основните изводи.

Заклучението вече представя всички изводи в ясен, подреден и синтезиран вид.

Благодарение на обширния и богато анализиран материал докторантката може уверено да направи извода, че единството на микрокосмос и макрокосмос в тяхната същност на атман и бра́хман е основен постулат в недуализма на Шанкара. Много ценно е пространното доказване на хипотезата на докторантката за връзката на сагуна брахман с анандамаякоша, блажения аз и преживяването на савикалпа самадхи, както и отношението му към ниргуна бра́хман, преживяването на нивикалпа самадхи и състоянието турия. Тя умело показва разбирането на Шанкара и недуалната философия за връзката между пътя на знанието и пътя на обожанието, връзката на знание и медитация, както и движението от проявеното към неприявеното и обратно. Много ценен е и изводът ѝ, че противоречивите на пръв поглед твърдения на Шанкара всъщност са свидетелство за убеждението му, че само по пътя на аналитичните разсъждения истината не може да бъде постигната.

Дисертационния труд представлява обширно, компетентно и богато изследване върху важна тема, която има както теоретично, така и практически приложно значение по силата на важната връзка между теория и практики от йогийски тип за индийската мисъл. Тя систематизира значим изследователски материал и диалогично представя нови идеи и тези.

Напълно съм съгласна съм с приносните моменти, посочени от авторката. Те несъмнено утвърждават все по-авторитетното развитие на индологията в България.

3. Заключение

Дисертационният труд на Антония Начева представлява компетентна и приносна разработка. Той отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Ето защо ще гласувам

положително на Антония Начева да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология, Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Индийска литература и култура).

19.03.2024

Подпис:

доц. д-р Антоанета Николова